

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Освітньо-професійна програма
«Економіка»
Спеціальність 051
«Економіка»
Група 2БЕП-32

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеню першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему: : «ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СТРАТЕГІЇ ЗНИЖЕННЯ
ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ «ЯГОТИНСЬКИЙ
МАСЛОЗАВОД»

Проектний матеріал складається з пояснювальної записки на 68 сторінках та ілюстративного матеріалу

Студент _____ (Бакута Софія Сергіївна)

Керівник _____ (Пятніченко Анна Сергіївна)

До захисту допущений

Завідувач кафедри _____ (Хачатурян О.С.)

Завідуючий відділенням _____ (Воронкова Ю.В.)

Захист « ____ » _____ 20 ____ р. Протокол ДКК № _____

Оцінка ДКК _____

Секретар ДКК _____

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ТЕХНІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
ОДЕСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНОЛОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Відділення економічне
Кафедра Економіки
Освітньо-професійна програма «Економіка»
Спеціальність 051 «Економіка»
Форма навчання денна

ЗАТВЕРДЖУЮ:
Заст. дир. з НВР Беркань І.В.

“ _____ ” _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу бакалавра

Студенту (студентці) **Бакута Софії Сергіївні**

(прізвище, ім'я, по-батькові)

**Тема кваліфікаційної роботи: «ЕКОНОМІЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ
СТРАТЕГІЇ ЗНИЖЕННЯ ВИТРАТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ТДВ
«ЯГОТИНСЬКИЙ МАСЛОЗАВОД»**

1. Затверджена наказом по коледжу № _____ від «__» _____ 20__ р.
2. Термін подання студентом закінченої роботи «__» _____ 20__ р.
3. Вихідні дані до роботи:
4. Зміст роботи (перелік питань, що підлягають розгляду):

Вступ

Розділ 1. Теоретичні основи економічного обґрунтування стратегії зниження витрат на підприємстві.

Розділ 2. Аналіз політики управління витратами на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод».

Розділ 3. Пропозиції щодо зниження витрат на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод».

Висновок

Список використаних джерел

Додатки

5. Перелік графічного матеріалу:

16 таблиць, 13 рисунків

6. Консультанти з окремих розділів роботи:

Розділ	Консультант (вчене звання, ПП)	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

7. Дата видачі завдання – «__» _____ 20__ р.

Керівник _____ (Пятніченко А.С.)

Завдання прийняв до виконання _____ (Бакута С.С.)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ п/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи, визначення її актуальності	жовтень
2.	Опрацювання літературних джерел, складання плану КРБ	листопад
3.	Написання Розділу 1 КРБ, складання висновків за ним	грудень
4.	Написання Розділу 2 КРБ, складання висновків за ним	січень-лютий
5.	Написання Розділу 3 КРБ, складання висновків за ним	березень
6.	Оформлення КРБ, підготовка доповіді та презентації	травень
7.	Підготовка до захисту КРБ	червень

Студент _____ (Бакута С.С.)
(підпис)

Керівник роботи _____ (Пятніченко А.С.)
(підпис)

Зміст

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи економічного обґрунтування стратегії зниження витрат на підприємстві	6
1.1. Природа та сутність витрат підприємства	6
1.2. Основні методи формування витрат	14
1.3. Формування політики управління витратами	24
1.4. Шляхи зниження витрат	28
Висновок до розділу 1	34
РОЗДІЛ 2. Аналіз політики управління витратами на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»	37
2.1. Загальні відомості про ТДВ «Яготинський маслозавод»	37
2.2. Загальноекономічний аналіз підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»	41
2.3. Характеристика управління витратами на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»	49
Висновок до розділу 2	56
Розділ 3. Пропозиції щодо зниження витрат на підприємстві ТДВ «Яготинський маслозавод»	59
ВИСНОВОК	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	64

					БЕП 32.01.000.КРБ			
<i>Змн.</i>	<i>Арк.</i>	<i>№ докум.</i>	<i>Підпис</i>	<i>Дата</i>				
<i>Розроб.</i>		Бакута С. С.			Економічне обґрунтування стратегії зниження витрат на підприємстві ТДВ "Яготинський маслозавод"	<i>Літ.</i>	<i>Арк.</i>	<i>Акрушів</i>
<i>Перевір.</i>		Пятніченко А.					4	68
<i>Реценз.</i>						ОТФК ОНТУ		
<i>Н. Контр.</i>								
<i>Затверд.</i>								

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Актуальність теми роботи полягає в тому, що однією із найважливіших і найскладніших проблем для підприємницьких структур є потреба зниження витрат.

Мета роботи. Мета роботи полягає в вивченні теоретичних та практичних аспектів формування витрат підприємства за для економічного обґрунтування стратегії їх зниження на ТДВ «Яготинський маслозавод».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є зниження витрат підприємства, як комплекс методів спрямованих на покращення діяльності ТДВ «Яготинський маслозавод».

Об'єкт дослідження. Система управління витратами на ТДВ «Яготинський маслозавод».

Методи дослідження: аналітичний, монографічний, балансовий, статистичний, графічний, економіко-статистичний.

Інформаційна база дослідження. Чинне законодавство, що регулює конкурентні відносини в умовах ринкової економіки та нормативно-правові акти України, спеціальна література, наукові публікації та посібники відповідно до теми, електронні ресурси мережі Інтернет, статистична та фінансова звітність, дані внутрішнього обліку ТДВ «Яготинський маслозавод».

Наукова новизна та практичне значення. Полягає в теоретичному обґрунтуванні й розробленні пропозицій щодо економічного обґрунтування стратегії зниження витрат на підприємстві. Використання цих порад призведе до зменшення витрат та удосконалення системи управління ними.

Обсяг і структура роботи. Кваліфікаційна робота викладена на 68 сторінках друкованого тексту, складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури (40 найменувань). Також містить 16 таблиць та 13 рисунків.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						5
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

РОЗДІЛ 1. Теоретичні основи економічного обґрунтування стратегії зниження витрат на підприємстві

1.1. Природа та сутність витрат підприємства

Витрати – це складова будь-якої діяльності, та саме ці витрати в майбутньому перетворюються на прибуток, але кожне підприємство намагається їх мінімізувати. Будь-яке підприємство турбується про оптимізацію та мінімізацію можливих витрат.

Витрати виступають інструментом цінової політики підприємства, тому що попит визначає верхній рівень ціни, а її мінімальну величину – витрати. [2]

Окрім цього існує безліч визначень для терміну «*витрати*».

Витрати - це обсяг спожитих виробничих факторів (матеріальних, фінансових, трудових ресурсів), необхідних для здійснення підприємством господарської діяльності, направленої на отримання прибутку та максимізацію добробуту власників у грошовому вираженні.

П(С)БО 1 визначає витрати як зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення власного капіталу за рахунок його вилучення або розподілу власниками).

Витрати відображаються в бухгалтерському обліку одночасно зі зменшенням активів або збільшенням зобов'язань [10].

В узагальненому вигляді витрати підприємства можна розділити на поточні і інвестиційні (довгострокові).

* До поточних витрат відносять ті, які пов'язані із закупівлею сировини та матеріалів, їх транспортуванням, зберіганням, також сюди входить забезпечення та обслуговування матеріально-технічної бази виробництва, утримання штату підприємства, тощо;

* Інвестиційні (довгострокові) витрати, пов'язані з вирішенням задач стратегічного характеру, а саме реконструкція основних засобів, будівництво,

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		6

придбання нових приміщень для потреб фірми, закупівля нового обладнання, машин, тощо.

Крім зауважених вище видів витрат їх також можна поділити за різними ознаками.

Поділ за основними класифікаційними ознаками представлено в таблиці 1.1. [6].

Таблиця 1.1. Основні ознаки класифікації витрат.

Класифікація	Характеристика
За місцем виникнення витрат (центрами відповідальності)	<ul style="list-style-type: none"> - витрати понесені окремими виробництвами (цехи, технологічні переділи); - витрати що відносяться до основного виробництва (тобто ті, що виникають безпосередньо при виготовленні продукції); - витрати підсобного (допоміжного) виробництва (ті що виникають при обслуговуванні цехів з основною діяльністю).
За видами продукції, робіт, послуг	<ul style="list-style-type: none"> - разові замовлення; - витрати на виробництво разового зразка; - виготовлення напівфабрикатів; - витрати на виробництво груп однорідних товарів; - виробництво типових представників виробів.
За єдністю складу	<ul style="list-style-type: none"> - одноелементні (не підлягають розкладанню; - ті, що складаються з кількох економічних елементів (комплексні – адміністративні, витрати на збут).
За способами перенесення витрат на собівартість продукції	<ul style="list-style-type: none"> - прямі; - непрямі (ті, що не можуть бути прямо перенесені на виробничу собівартість продукції підприємства).

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

7

За ступенем впливу обсягів виробництва на рівень витрат	<ul style="list-style-type: none"> - змінні витрати – витрати, абсолютна величина яких знаходиться в безпосередній залежності від зміни обсягів виробництва та реалізації, а також від зміни їх структури; - постійні витрати – витрати, абсолютна величина котрих ніяк не залежить від змін обсягів виробництва, вони здійснюються в певний період часу (тобто залежать від часу); - умовно-змінні - умовно-постійні
За доцільністю	<ul style="list-style-type: none"> - продуктивні – витрати зумовлені техніко-технологічними нормами та організацією виробництва; - непродуктивні – ті, що являються не обов’язковими, і виникають в результаті порушень технологічного процесу або через недоліки в організації виробництва.
За час виникнення витрат	<ul style="list-style-type: none"> - витрати минулих періодів; - витрати звітного періоду; - витрати майбутніх періодів.
По відношенню до джерел покриття	<ul style="list-style-type: none"> - вхідні витрати – засоби від яких очікується принесення доходів у майбутньому; - поточні витрати – зазначається як виробнича собівартість готової продукції звітного періоду; - вихідні витрати – собівартість реалізованої продукції підприємства.

З метою більш комфортного визначення собівартості реалізованої продукції на підприємствах використовують групування витрат за статтями калькуляції. Згідно з П(С)БО 16 «Витрати» собівартість реалізованої продукції складається з виробничої собівартості продукції реалізованої у звітному

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						8
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

створенні класифікацій для витрат, необхідних для полегшення формування стратегії зниження витрат. Для цього ми можемо розглянути фактори впливу у кожному з центрів витрат (рисунок 1.2.).

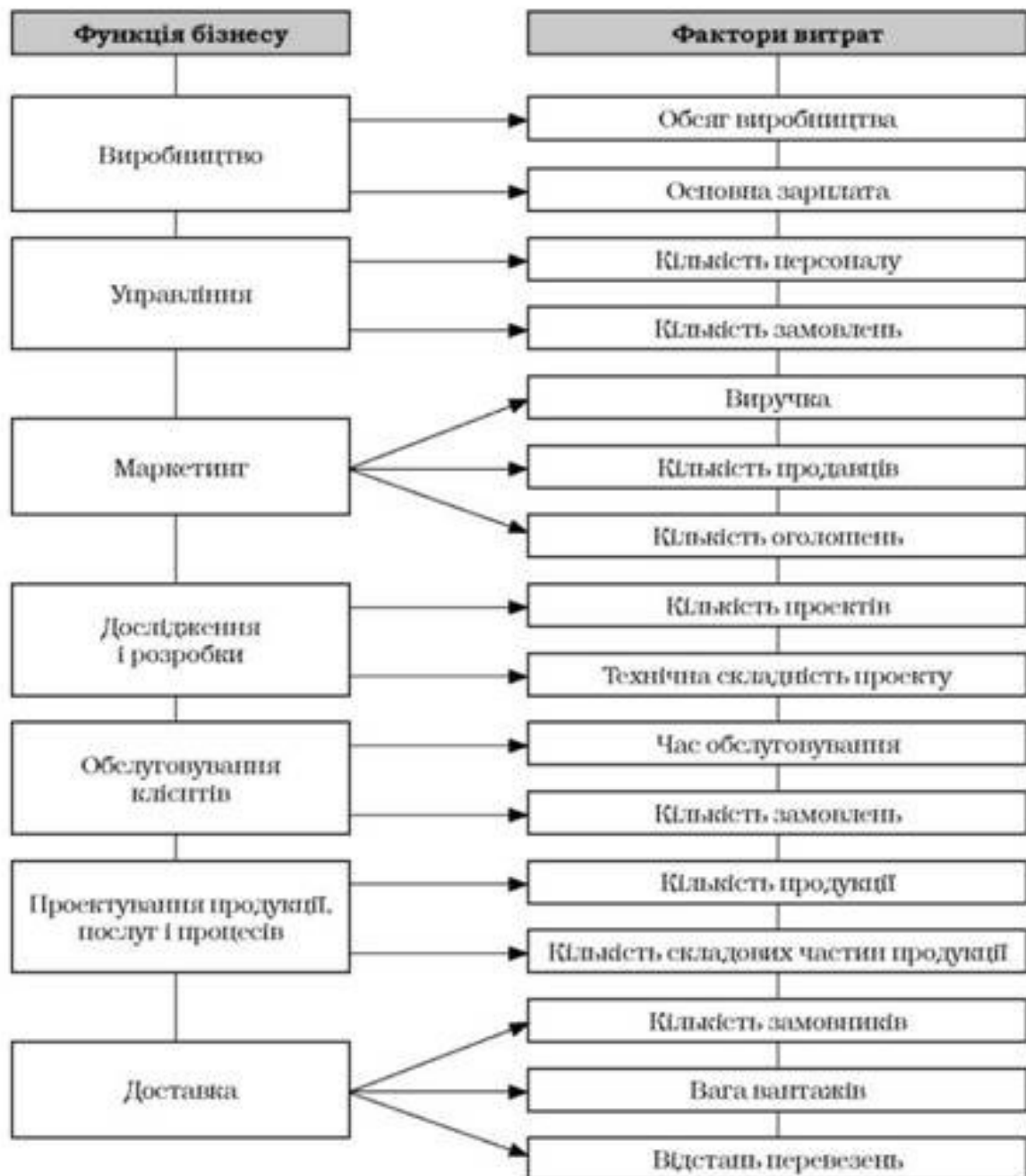

Рисунок 1.2. Фактори витрат для різних функцій бізнесу

Існують три моделі поведінки витрат:

1. Змінні витрати - це витрати, що змінюються прямо пропорційно до зміни обсягу діяльності (або іншого фактора витрат). Тобто у разі зростання

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

обсягу виробництва на 5% загальна сума таких витрат також зростає на 5%. Графічно цей взаємозв'язок можна проілюструвати за допомогою прямої лінії (рисунку 1.3), а теоретично - рівнянням прямої.

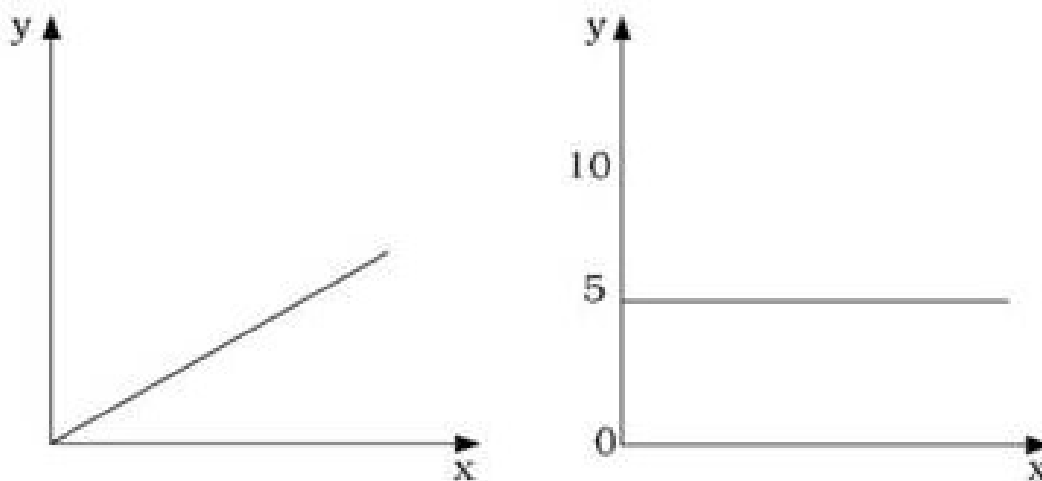
$$Y=bx$$

де y - загальна сума змінних витрат;

x - обсяг діяльності (кількість одиниць виготовленої продукції);

b - витрати на одиницю діяльності. Змінні витрати, у свою чергу, поділяються на пропорційні, прогресивні та дегресивні.

Пропорційні витрати змінюються тими ж темпами, що й обсяг діяльності. Прогресивні витрати - це такі, темпи зростання яких перевищують темпи зростання обсягу виробництва. Дегресивними називають такі змінні витрати, темпи зростання яких відстають від темпів зростання обсягу виробництва.

а) загальні змінні витрати

б) змінні витрати на

Рисунок 1.3. Залежність змінних витрат від обсягу діяльності

2. Постійні витрати - це витрати, які залишаються незмінними в разі зміни обсягу діяльності (або іншого фактора витрат) (орендна плата, зарплата адмінперсоналу, прямолінійна амортизація основних засобів і т. ін.).

Графічно цей взаємозв'язок можна проілюструвати на рисунку 1.4.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		11

З розрахунку на одиницю продукції у разі зростання обсягів виробництва постійні витрати зменшуються.

Рисунок 1.4. Залежність постійних витрат від обсягу діяльності

3. Змішані витрати - містять в собі як постійні, так і змінні елементи. Адже, у реальному житті рідко можна знайти витрати, які за своєю суттю є виключно постійними або змінними. Економічні явища і пов'язані з ними витрати у більшості випадків є напівзмінними або напівпостійними, (наприклад, плата за послуги зв'язку включає постійну суму абонентної плати та змінну плату залежно від тривалості часу розмов). Отже, будь-які змішані витрати у загальному вигляді можна зобразити формулою:

$$Y=a+bx$$

де a - сума постійних витрат.

Одним із прикладів змішаних витрат можна навести плату за користування Інтернетом, яка включає постійні витрати у вигляді абонентної плати та змінні витрати - плату за кількість завантаженої інформації.

Якщо ми припустимо, що абонентна плата за Інтернет становить 100 грн на місяць, а тариф за кожен Гб завантаженої інформації дорівнює 0,5 грн, то динаміку витрат за користування Інтернетом можна зобразити таким чином (рисунок 1.5.).

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		12

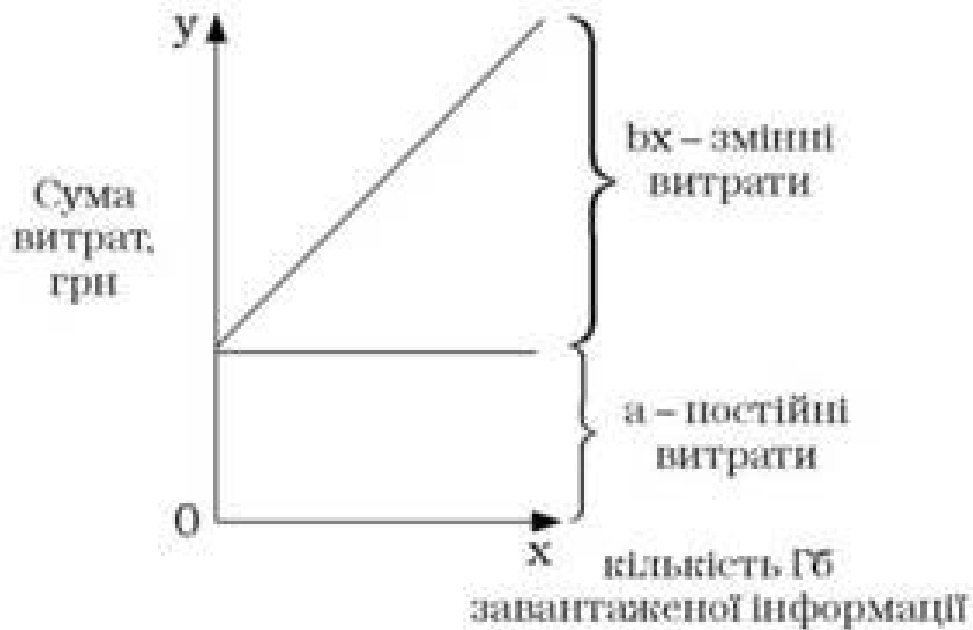

Рисунок 1.5. Поведінка змішаних витрат

Напівзмінні витрати - це витрати, що змінюються, але не прямо пропорційно до зміни обсягу діяльності (або іншого фактора витрат).

Як приклад напівзмінних витрат можна навести витрати на придбання послуг за зберігання сировини та матеріалів на складах за умови отримання знижки в разі зберігання великої партії. Тобто поведінку даного виду витрат можна зобразити як графік на рисунку 1.6.

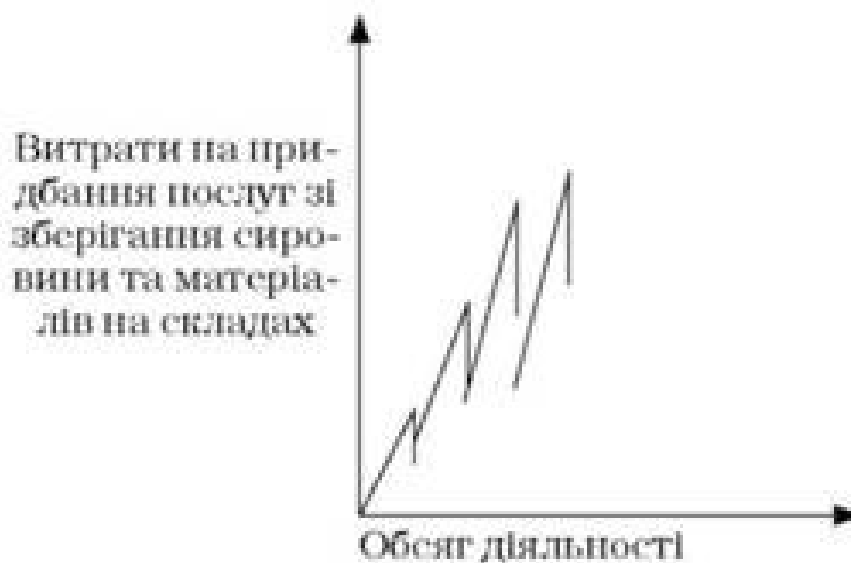

Рисунок 1.6. Поведінка напівзмінних витрат

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

Під час аналізу поведінки витрат треба мати на увазі, що постійні витрати ніколи не бувають абсолютно постійними. Вони відносно постійні лише в межах релевантного діапазону, тобто обсягу діяльності, в межах якого сума постійних витрат не змінюється.

Наприклад, сума лінійної амортизації обладнання буде постійною величиною до тих пір, поки підприємство не буде змушене придбати додаткове обладнання для розширення обсягу виробництва. З цього моменту сума постійних витрат різко зросте (зробить стрибок), а потім знову певний час буде незмінною (рисунок 1.7.). Такі витрати називають напівпостійними, або ступінчастими.

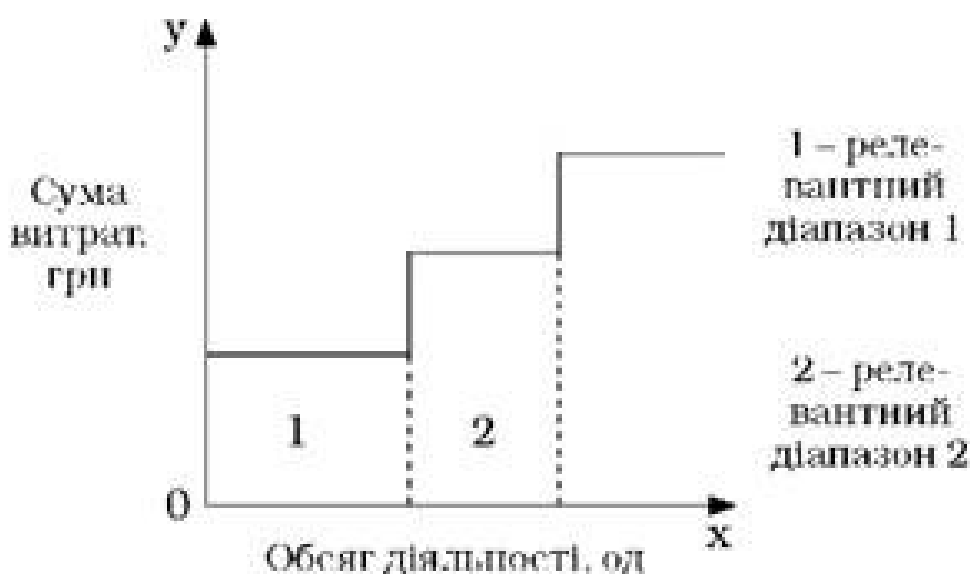

Рисунок 1.7. Графічне зображення ступінчастої зміни напівпостійних витрат

Напівпостійні витрати - це витрати, що змінюються ступінчасто при зміні обсягу діяльності.

Залежно від впливу керівництва на поведінку витрат виділяють технологічні змінні витрати, обов'язкові постійні витрати та дискреційні витрати.

Технологічні змінні витрати - це змінні витрати, що виникають внаслідок безпосереднього зв'язку між споживанням ресурсів і випуском продукції.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		14

Прикладом технологічних витрат є прямі матеріальні витрати, енергія на технологічні цілі тощо.

Обов'язкові постійні витрати - це постійні витрати, що визначаються потужністю підприємства. Прикладом таких витрат може бути амортизація, орендна плата, страхування майна, заробітна плата адміністративного персоналу тощо.

Дискреційні витрати - це витрати, розмір яких визначає керівництво підприємства і які не мають прямого зв'язку зі змінами поточної діяльності. До таких витрат належать витрати на дослідження і розробки, на рекламу, на підвищення кваліфікації персоналу тощо.

1.2. Основні методи формування витрат

На початку ХХ століття нестабільність конкурентного середовища спричинила необхідність поліпшення інформаційного забезпечення управління підприємством в країнах з розвинутою ринковою економікою, це призвело до формування системи управлінського обліку. За останні десятиліття було сформовано його основні концепції, методи та моделі (рисунок 1.8.).

Обрання методів формування витрат напряму залежить від вибору системи виробничого обліку.

Під системою виробничого обліку мають систему обліку, котра забезпечує калькуляцію витрат та контроль собівартості об'єктів витрат. Це комплекс заходів що складається з упорядкування, документування, групування, узагальнення та обробки економічної інформації про виробничі витрати підприємства.

На першому етапі витрати розділяються на групи по однорідних елементах (матеріали, оплата праці та інше). Наступним кроком вони відносяться до відповідних об'єктів витрат. Але слід враховувати, що прямі витрати можуть бути віднесені до об'єктів витрат на підставі первинних документів, а непрямі поділяються між об'єктами пропорційно згідно величині певного фактора (пряма заробітна плата, машино-години, тощо).

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						15
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

упорядкування та аналізу в проєкціях які формують собівартість продукції. Облік витрат проводиться для їх розміру за окремими об'єктами.

Об'єктом витрат (Cost Object) є предмет або сегмент діяльності, котрий потребує окремого розрахунку витрат пов'язаних з ним. Таким чином вибір об'єкта витрат залежить від мети проведення калькулювання. Метою може виступати: ціноутворення продукції, складання внутрішньої звітності, проведення оцінки запасів підприємства, рішення щодо змін в асортименті продукції, об'єктом витрат звичайно є продукт. Але якщо на меті стоїть контроль за рівнем витрат, для планування та надання оцінки діяльності менеджерів, об'єктом витрат обирається центр відповідальності.

Калькуляція може відбуватися по повних виробничих витратах або лише по змінних витратах [19].

Розглянемо метод повних витрат (Absorption Costing, AC) відображений на рисунку 1.9.

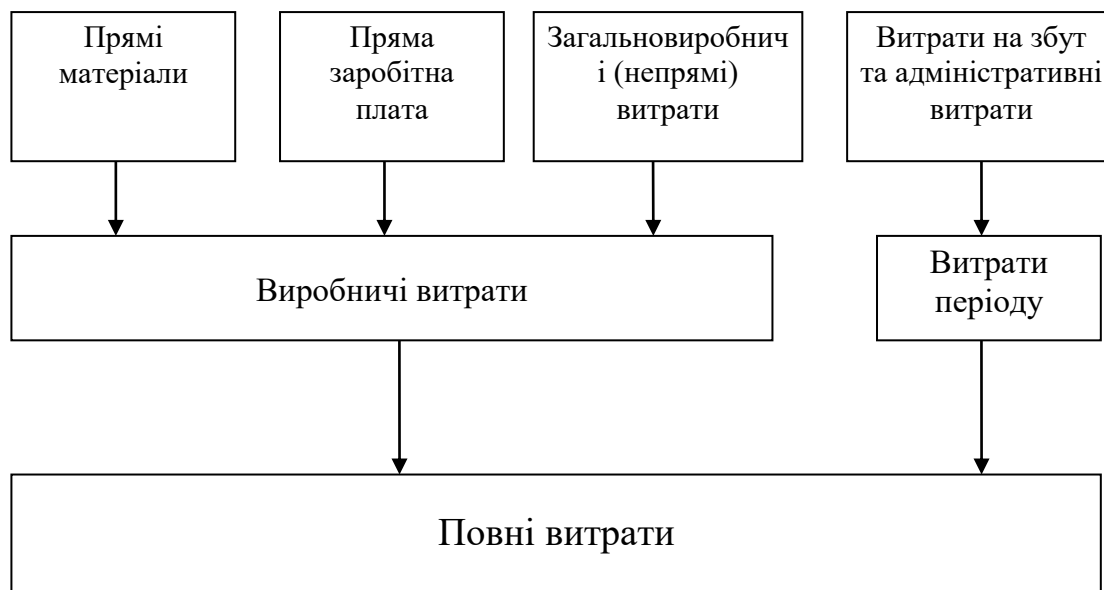

Рисунок 1.9. Метод формування витрат АС.

Метод Absorption Costing полягає у калькуляції собівартості продукції з розподілом усіх виробничих витрат продукцією, яка уже реалізована та її залишками на складі. Прогнозується, що в розрахунку собівартості беруть участь такі витрати, як: прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату

назву «облік суми покриття» або ще його можна назвати «облік часткових витрат». На території Великобританії використовується термін «облік маржинальний витрат».

Виходячи зі світового досвіду можна зробити висновок про ефективність методу, котрий передбачає обчислення маржинального доходу, а також визначення порогу рентабельності та беззбиткової ціни реалізації беручи за основу широкий спектр класифікаційних ознак витрат. Також, на мою думку, для злагодженої роботи підприємства резонним буде використання відповідних класифікаційних ознак для прийняття кожного управлінського рішення.

Особливу увагу треба приділити тому моменту, що після проведення аналізу актуальних літературних джерел можна дійти до висновку, що серед теоретиків з питань управлінського обліку популярним є протиставлення АС та ДС методів один одному. Я вважаю більш доцільним є приділення уваги доповнюючим елементам обох методів. Це дозволить більш деталізовано розглянути та зрозуміти характер поведінки собівартості продукції.

Основною розбіжністю підходів можна назвати порядок розподілення постійних витрат між періодами, в яких проводиться розрахунок собівартості.

Серед прибічників повного методу вважається, що процес виробництва унеможлиблюється відсутністю загальновиробничих витрат, через це вони мають бути повністю враховані при формуванні собівартості продукції підприємства, в тому числі і їх постійна частина. Таким чином, при розрахунку вартості запасів готової продукції, до уваги приймаються як змінні, так і постійні витрати.

В свою чергу прихильники методу прямих витрат наголошують на тому, що постійні виробничі витрати мають місце не залежно від ступеня завантаженості потужностей підприємства та асортименту продукції яка виготовляється на підприємстві. Саме тому дані витрати не залежать від обсягів виробництва, а тому мають бути пов'язані з часовим періодом, тобто доцільнішим буде їх віднесення на реалізовану продукцію без включення до собівартості.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		19

Для прийняття остаточного рішення щодо вибору методу формування витрат на підприємстві, неможливо не взяти до уваги поточний стан ринкового середовища. Адже, якщо ціни на продукцію не стабільні, або існує загроза непередбачених коливань, то більш доцільним буде компенсація частини витрат з виручки за той період, в якому ця продукція були виготовлена і навпаки.

В основу стандарт-кастингу лягла проста ідея, котра базується на тому, що більшість сучасних технологій стабільні. Це в свою чергу дозволяє встановлювати норматив, який визначається, як рівень, розрахований за певним стандартом та відповідає необхідному результату. Таким чином надається можливість детально і вчасно враховувати відхилення для кожного центру відповідальності по елементах або статтях калькуляції.

При застосуванні системи стандарт-кастингу, на підприємствах облік відхилень фактичних витрат від стандартних норм проводять, зазвичай, на чотирьох окремих рахунках:

- відхилення за витратами матеріалів;
- відхилення по оплаті праці;
- відхилення по накладних витратах;
- відхилення від стандартної комерційної собівартості.

Але при певній необхідності кожен з наведених вище рахунків може бути розділений на дрібніші аналітичні рахунки.

Як висновок, можна сказати, що стандарт-кастинг – являє собою систему управління і контролю за ходом виробничого процесу, за витратами на виробництво, а ще систему аналізу причин, наслідком яких стало утворення різниці між стандартною і фактичною собівартістю продукції і виручкою від її реалізації. Принципи системи стандарт-кастингу є доцільними для застосування при будь-якому методі обліку витрат на виробництво продукції і калькуляції її собівартості, адже вони є універсальними [23].

Для більш продуктивної роботи система стандарт-кастинг потребує використання певного алгоритму (рисунок 1.11.).

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						20
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

інструменти щодо планування, обчислення, обліку та контролю витрат, котрі об'єднуються в систему управління витратами.

Основоположна ідея таргет-костингу, водночас проста і новаторська. Японські менеджери просто вивернули традиційну формулу ціноутворення:

$$\text{Собівартість} + \text{Прибуток} = \text{Ціна}$$

І трансформували її в концептуальну рівність для таргет-костингу:

$$\text{Ціна} - \text{Прибуток} = \text{Собівартість}$$

На відміну від звичних способів ціноутворення, система таргет-костингу передбачає розрахунок собівартості виробу, спираючись на заздалегідь встановлену ціну реалізації, яка визначається шляхом маркетингових досліджень, тобто є фактично очікуваною ринковою ціною.

Виходячи зі схематичного зображення процесу управління за цільовою собівартістю (рисунок 1.12.), можна побачити, що «рух» до цільової собівартості – двосторонній.

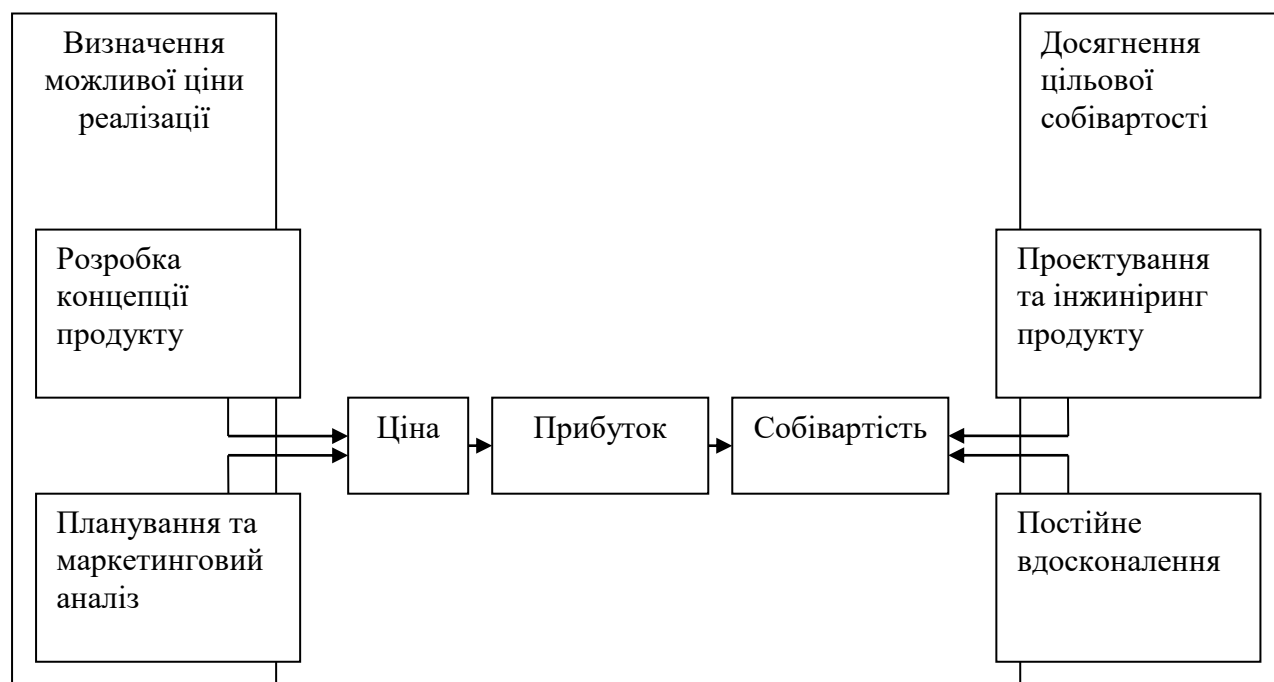

Рисунок 1.12. Процес формування витрат за системою таргет-костингу.

Важливо зауважити, що застосування системи таргет-костингу технічно дуже просте, для переходу вітчизняних підприємств.

Головною перешкодою для провадження в дію даної системи може стати те, що для успішного застосування таргет-костингу в організації має бути організована тісна взаємодія між всіма підрозділами і співробітниками; колектив повинен бути єдиною командою, що є добре підкованою та діючою як єдине ціле.

Виходячи з вищесказаного можна зробити висновок, що ідея процесу управління цільовою собівартістю дуже проста і полягає в тому, щоб виробляти лише ту продукцію, розрахункова собівартість якої не перевищує цільової.

Якщо різниці між величинами не перевищує 3-5%, також може бути прийняте рішення про виробництво, а існуюча проблема вирішується за допомогою кайзер-кастингу [37].

В перекладі з японської слово «кайзен» означає – покращення, удосконалення маленькими кроками.

Термін «кайзен-костинг» в більш конкретному тлумаченні має значення – забезпечення необхідного рівня собівартості продукції та пошук можливостей зниження витрат до певного цільового рівня.

Впровадження кайзер на рівні окремих підприємств, цехів чи виробничих ліній передбачає широке застосування системи виробництва «just-in-time system». Вважається, що при правильному застосуванні кайзен-костингу, відбувається зниження витрат на стадії виробництва до 5%.

На відміну від системи таргет – костингу, яка була створена в Японії на базі американської концепції TQM (total quality management), кайзен-костинг має виключно японське походження, і бере початок у другій половині 1980 – х років.

Дана система управління витратами дозволяє здійснювати цілеспрямовану політику зменшення собівартості продукції, підвищувати раціональність інвестування грошових коштів у новий асортимент продукції, з легкістю координувати діяльність великої кількості людей, які зайняті на виробництві, а також досягати поставленої мети.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		23

Для японської системи формування витрат характерним є тісний зв'язок між таргет-костингом та кайзен-костингом, вони вирішують практично одне й те ж саме завдання, але на різних стадіях життєвого циклу продукту, та роблять це використовуючи різні методи. Обидві концепції спрямовані на зниження окремих статей витрат на виготовлення продукції і, як наслідок, собівартості кінцевого продукту до певного рівня. Але слід зазначити, що таргет-костинг вирішує це завдання на стадії планування та розробки продукції, а кайзен-костинг вже на стадії виробництва.

Вже зазначена різниця між розрахунковою та цільовою собівартістю є відправною точкою при визначенні кайзен – задачі, тобто цільового зниження окремих статей витрат та собівартості в цілому в процесі виробництва.

Також слід звернути увагу на те, що на відміну від усіх вищезазначених методів управління, які використовуються, в основному, для регулювання витрат та оцінки результативності, таргет- та кайзен-костинг є інструментами зниження витрат, тобто виконують зовсім іншу функцію, внаслідок чого, на нашу думку, їх можна віднести до сфери стратегічного управління витратами, а не до виробничого обліку.

У вітчизняній літературі широко застосовується поняття методу обліку та калькулювання за нормами витрат. Система нормативного визначення витрат більш за все пасує підприємствам, діяльність яких складається з ряду однакових чи повторюваних операцій. Таким чином її використання більш доречно на промислових підприємствах, в яких операції частіше за все мають циклічний характер. Систему нормативного обліку витрат можна застосувати і до непромислових видів діяльності, для яких характерні повторювані операції.

Система нормативного обліку витрат є дієвим механізмом для вирішення різноманітних завдань, зокрема вона:

- допомагає при складанні кошторису й оцінці ефективності керування;
- створює контрольну схему, спрямовану на виявлення тих операцій, що не узгоджуються з планом. Ця схема повинна попереджати менеджерів про

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		24

виникнення небажаних ситуацій, що можуть зумовити прийняття коригувальних заходів;

- прогнозує майбутні витрати, що необхідні для прийняття рішень;
- спрощує задачу переносу витрат на кінцевий продукт для цілей оцінки запасів товарно-матеріальних цінностей;
- встановлює цілі, які необхідно досягти [25].

Виходячи з вищезазначеного можна зробити наступний висновок про те, що система нормативів гарантує ефективне ведення виробничої діяльності суб'єкта господарювання, також її можна вважати своєрідним індикатором, який дозволяє контролювати витрати на виготовлення продукції від початку виробництва і до кінцевої стадії.

1.3. Формування політики управління витратами

Необхідність реорганізації функціональних підрозділів, бухгалтерського напрямку з метою виокремлення підрозділу завданням якого буде управління витратами, зумовлена посиленням ролі витрат на виробництво в забезпеченні ефективності діяльності підприємства. Проте, прийняттю таких рішень має передувати проведення певних досліджень, котрі сформулюють відповідність наявної системи управління витратами новим поставленим завданням і умовам функціонування підприємства у реальному економічному середовищі.

В тому разі, якщо діюча система управління витратами не відповідає бажаним функціям в повному обсязі: система обліку; оцінка ефективності формування витрат; контролі понесених витрат і відповідальність за них; нормування, планування і прогнозування витрат на виробництво за видами продукції, виробничими процесами та структурними підрозділами; система заохочення робітників за зменшення витрат, то в такому випадку необхідно здійснити ряд досліджень не тільки за окремими елементами системи, а й ті, які допоможуть визначити необхідні функції та підсистеми, якими чинна система управління витратами має бути доповнена відповідно до завдань і перспектив розвитку підприємства.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						25
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Враховуючи умови сучасної ринкової діяльності майже кожне підприємство повинно самостійно ухвалювати питання стосовно управління витратами виробництва та визначати вимоги щодо ефективності їх втілення тощо. Проте слід зазначити, що не залежно від ситуації керівництвом підприємства має ставитись мета управління витратами та опрацьовуватись завдання та перелік заходів для її реалізації.

На основі вивчених теоретичних матеріалів та проаналізованих результатів діяльності провідних фірм можна скласти певну послідовність організаційних робіт пов'язаних з формуванням вимог до управління витратами виробництва, а також розробкою і провадженням системи управління витратами на підприємстві [37].

Таблиця 1.2. Послідовність розробки та запровадження ефективної системи управління витратами на виробництво.

Етапи розробки і впровадження	Завдання етапів	Форма представлення результатів розробки
Перший етап - перед проектне дослідження	1.1 Аналіз стану управління витратами виробництва на різних ділянках виробничих процесів;	Завдання на модернізацію існуючої системи управління витратами
	1.2 Визначення факторів, які знижують ефективність управління витратами, та причин, які спонукають до цього	Завдання на проектування нової системи управління витратами
Другий етап - проектно-розрахунковий	2.1 Визначення функцій і завдань системи управління витратами і відповідно до них проектування нової системи або модернізація існуючої	Технічний проект на систему управління витратами; технічний проект (або завдання) на модернізацію існуючої

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

		системи управління витратами
Третій етап - впровадження системи управління витратами виробництва	<p>3.1 Прийняття рішення про впровадження нової або модернізацію існуючої системи управління витратами;</p> <p>3.2 Розробка плану впровадження;</p> <p>3.3 Створення робочої групи, яка контролює виконання плану впровадження та відслідковує ефективність роботи системи на етапі її впровадження</p>	План впровадження системи управління витратами

На першому етапі відбувається здійснення перед проектного дослідження та визначення основної мети підприємства у сфері управління витратами на виробництво. Цей етап закладається в аналізі реального стану здійснення витрат виробництва на основних ділянках та виробничих підрозділах, проводиться оцінка ефективності їх формування і обґрунтування напрямів підвищення ефективності управління ними. Реальний стан одержаних витрат доцільніше визначати спираючись на базу інформації, котра надходить з центрів що несуть відповідальність за понесені витрати виробництва.

При виявленні значних розбіжностей показників, які характеризують фактичний і плановий рівнів витрат, доцільніше буде здійснити ряд спеціальних досліджень на тему виявлення причин, які призвели до зниження ефективності управління витратами. Основоположними показниками для аналізу стану формування витрат, є калькуляційні статті за видами продукції, кошторис витрат на виконання окремих видів робіт, послуг, витрат підприємства понесених внаслідок бракованої продукції або непродуктивної праці тощо.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		27

Також доцільним можна вважати перегляд існуючих систем управління витратами з метою визначення їх відповідності новим запровадженим умовам господарювання. Важливим моментом, на який треба звернути увагу є посилення функцій і ролі витрат у визначенні перспектив розвитку підприємства. Реалізація даного напрямку зумовлює необхідність виділення другого етапу у розробці системи управління витратами, а саме: формування комплексу завдань, пов'язаних з розрахунками прогнозних величин витрат виробництва, які необхідні для втілення різних варіантів розвитку підприємства та вибором більш доцільних з них. При виборі організаційно-технічних та економічних напрямків розвитку підприємства, рівень витрат на виробництво має розглядатися як один з критеріїв, на основі якого приймаються управлінські рішення.

На основі мінімізації витрат при забезпеченні визначених обсягів виробництва, якості продукції, що виробляється, може формуватись управління розвитком підприємства за критерієм витрат виробництва. Також при цьому необхідно враховувати часовий горизонт, на який розробляється стратегія розвитку.

Виходячи з вищезазначеного слід витрати виробництва розглядати як відносну змінну величину, динаміка якої в часі залежить від сукупності зовнішньоекономічних і внутрішньовиробничих факторів. Це має принципове значення в побудові системи управління витратами і набуває особливої актуальності в умовах перехідної економіки, коли ринки збуту продукції сировинно-матеріальних ресурсів знаходяться в стадії становлення, а ціни на них постійно змінюються. В такій ситуації величину витрат на виробництво, яка має забезпечувати розвиток підприємства, потрібно визначати з урахуванням можливого фінансового ризику, що надасть можливість зниження впливу фактора невизначеності та підвищить рівень достовірності розрахунків [16].

Спираючись на дослідження проведені на другому етапі, на підприємстві має бути сформована повна інформація щодо втілення напрямів удосконалення

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						28
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

системи управління витратами виробництва та підвищення ефективності управління ними. Заключними матеріалами на цьому етапі мають бути визначення основних функцій управління витратами та їх завдань для підвищення ефективності діючої системи управління витратами або забезпечення ефективності функціонування нової, спроектованої системи. В останньому випадку розробляється проект такої системи і подається до розгляду керівництву та власникам підприємства.

Третій етап – заключний. Він пов'язаний з запровадженням нової або удосконаленої системи управління витратами виробництва. На даному етапі має розроблятися план впровадження системи, в якому визначаються строки для виконання основних заходів і особи відповідальні за ці зміни. Також варто створити робочу групу менеджерів, яка б слідкувала за процесом впровадження системи управління витратами виробництва та оцінювала ефективність їх функціонування на етапі впровадження нових або модернізованих функціональних підсистем всієї системи управління витратами виробництва [29].

1.4. Шляхи зниження витрат

Основною метою діяльності будь-якого підприємства є отримання максимального прибутку. Оптимізація витрат на виробництво є однією з умов успіху на ринку, оскільки чим менше витрати понесе організація, тим більший прибуток вона отримає з урахуванням рівня ринкових цін. Економічна ситуація на даний момент не сприяє оптимальному використанню виробничих ресурсів. Як результат спостерігається зростання споживання і це негативно відображається на рівні рентабельності виробництва, конкурентоспроможності продукції, недостатчі власного капіталу, загостренні проблем покриття витрат. У зв'язку з цим дослідження способів зниження витрат виробництва на підприємствах в нашій країні набуває особливого значення.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						29
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Серед наукових праць, присвячених темі зниження витрат, слід зазначити трактати Палія В. Ф., Безруких П. С., Ламикіна І. О., Івашкевича В. Б., Поклада І. І. За останні роки видано публікації Врублевського М. Д., Нападовської Л. В.

У цих наукових дослідженнях представлені шляхи зниження витрат на виробництво продукції. Вивчення цієї проблеми і на сьогоднішній день є актуальними в сучасних умовах господарювання виробничих підприємств.

Метою досліджень є виявлення, розбір та підсумовування засобів що допоможуть знизити витрати на виробництво продукції.

Зниження собівартості продукції дозволяє підприємству безболісно знижувати ціну на свою продукцію до рівня цін підприємств-конкурентів або навіть нижче.

На рисунку 1.13. представлені узагальнені шляхи зниження витрат на виробництво продукції.

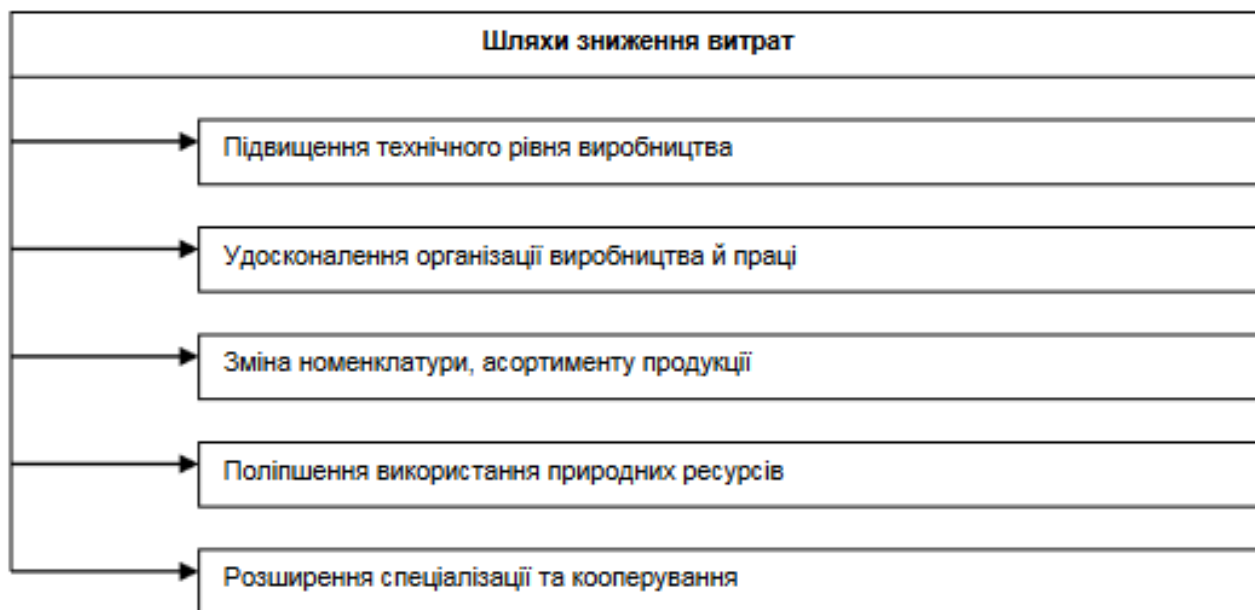

Рисунок 1.13. Шляхи зниження витрат

Таким чином, на рисунку наведені узагальнені шляхи зниження витрат. Загальне зображення допомагає полегшити пошук варіантів зниження витрат на виробництво продукції.

Підвищення технічного рівня виробництва є одним з найголовніших шляхів для зниження витрат на виробничому підприємстві, який включає в

себе розширення масштабів використання й удосконалення застосовуваної техніки й технології, більш заощадливого використання сировини й матеріалів, зміна конструкції й техніко-технологічних характеристик виробів, інші фактори, що підвищують технічний рівень виробництва.

При опрацювання технічного рівня проводиться аналіз впливу на собівартість науково-технічних досягнень і передового досвіду. Після кожної дії розраховується економічний ефект, що виражається у ступені зниження витрат на виробництво.

Грунтовною умовою зниження витрат сировини й матеріалів на виробництво одиниці продукції є покращення конструкцій виробів і вдосконалення техніко-технологічного аспекту виробництва, використання передових видів матеріалів, запровадження технічно обґрунтованих норм витрат матеріальних ресурсів [21].

Зниження собівартості може відбутися при створенні автоматизованих систем керування, поліпшення існуючої техніки та технології. Також витрати зменшуються у результаті комбінованого використання сировини, застосування економічних замінників, повного використання відходів у виробництві. Великий резерв приховує в собі й поліпшення продукції, зниження її матеріалоємності й трудомісткості, зменшення габаритних розмірів та ін.

При використанні цих заходів з'являються одноразові або поточні витрати на оновлення обладнання та нові технології. Тому необхідно першочергово розрахувати рентабельність майбутніх заходів та чи дійсно вони допоможуть знизити витрати.

Вдосконалення організації виробництва й праці в цілому також є важливим етапом зниження витрат. Зниження рівня собівартості може відбутися у результаті зміни в організації виробництва, формах і методах праці, при розвитку спеціалізації виробництва, удосконаленні методик керування виробництвом і зменшення витрат на нього, поліпшення застосування основних фондів, поліпшення матеріально-технічного постачання, скорочення

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		31

транспортних витрат, а також багатьох інших факторів, що підвищують рівень організації виробництва [27].

Зниження поточних витрат підприємства відбувається в результаті вдосконалення обслуговування основного виробництва (наприклад, розвитку потокового виробництва, підвищення коефіцієнта змінності, упорядкування підсобно-технологічних робіт, поліпшення інструментального господарства, удосконалення та покращення організації контролю за якістю робіт та продукції) [38].

Помітне зменшення витрат живої праці може відбутися при збільшенні нормативів і зон обслуговування, скороченні витрат робочого часу, зниженні кількості робітників, що не виконують норм виробітку.

Додаткова економія також може виникати при вдосконалюванні загальної структури керування підприємством. Вона виражається в скороченні витрат на керування й в економії заробітної плати й нарахувань на неї у зв'язку з вивільненням управлінського персоналу.

При поліпшенні використання основних фондів зниження собівартості відбувається у результаті підвищення надійності й довговічності обладнання, удосконалювання системи планово-попереджувального ремонту та упровадження індустріальних методів ремонту, утримання й експлуатації основних фондів [39].

Удосконалення матеріально-технічного постачання й використання матеріальних ресурсів знаходить висвітлення у зменшенні норм витрати сировини й матеріалів, зниженні їхньої собівартості за рахунок зменшення заготівельно-складських витрат.

Певні резерви зниження собівартості закладені в усуненні або скороченні витрат, які не є необхідними при нормальному виробничому процесі (наднормативні витрати сировини, матеріалів, палива, енергії, доплати робітникам за відхилення від нормальних умов праці й понаднормові роботи, платежі по регресивних позовах, втрати від браку і т. п.). Вияв цих зайвих витрат вимагає особливих методів і уваги колективу підприємства. Їх можна

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						32
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

виявити проведенням спеціальних обстежень та обліку, при аналізі даних нормативного обліку витрат на виробництво, ретельному аналізі планових і фактичних витрат на виробництво.

Зміна обсягу й структури продукції, які можуть привести до відносного зменшення умовно-постійних витрат (окрім амортизації), відносного зменшення амортизаційних відрахувань, підвищення якості продукції. Умовно-постійні витрати не залежать безпосередньо від кількості випуску продукції. Зі збільшенням обсягу виробництва їхня кількість на одиницю продукції зменшується, що призводить до зниження її собівартості [28].

Відносна зміна амортизаційних відрахувань розраховується особливо. Частина амортизаційних відрахувань (як і інших витрат на виробництво) не включається в собівартість, а відшкодовується за рахунок інших джерел, тому загальна сума амортизації може зменшитися. Зменшення визначається за фактичними даними за звітний період.

Представлені заходи вже не є такими витратними, як попередня, та має більше можливостей для корегування витрат, тому ці заходи є більш популярні на вітчизняних підприємствах.

Зміна номенклатури, асортименту продукції також є ефективним шляхом зниження витрат на виробництво продукції. Зміна номенклатури та асортименту виробленої продукції є одним з важливих факторів, що впливає на рівень витрат на виробництво. При різній рентабельності окремих виробів (стосовно собівартості) зрушення в складі продукції, пов'язані з удосконалюванням її структури й підвищенням ефективності виробництва, можуть приводити й до зменшення й до збільшення витрат на виробництво. Вплив змін структури продукції на собівартість аналізується за змінними витратами по статтях калькуляції типової номенклатури. Розрахунок впливу структури виробленої продукції на собівартість необхідно погодити з показниками підвищення продуктивності праці. Проте не треба забувати, що деякі збиткові види продукції треба залишати в асортименті, тому що вони допомагають покрити постійні витрати [3].

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		33

Одним із представлених шляхів зниження витрат є поліпшення використання природних ресурсів. Тут ураховується зміна складу і якості сировини, зміна продуктивності родовищ, об'ємів підготовчих робіт при видобутку, способів видобутку природної сировини, зміна інших природних умов. Ці зміни відбивають вплив природних умов на величину змінних витрат. Аналіз їхнього впливу на зниження собівартості продукції проводиться на основі галузевих методик видобувних галузей промисловості.

Важливим шляхом зниження витрат є розширення спеціалізації та кооперування. На спеціалізованих підприємствах з поточним виробництвом собівартість продукції значно нижче, ніж на підприємствах, що виробляють цю ж продукцію в невеликій кількості. Це пов'язано з тим, що при більш великому об'ємі випуску має місце розподіл постійних витрат на більшу кількість продукції. Розвиток спеціалізації вимагає встановлення найбільш раціональних кооперованих зв'язків між підприємствами.

За представленими напрямками зниження витрат на виробництво повинні бути розроблені заходи, які підвищать ефективність діяльності суб'єкта господарювання. Зниження собівартості продукції означає економію упередметненої і живої праці та є найважливішим фактором підвищення ефективності виробництва та зростання накопичень.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						34
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Висновок до розділу 1

Витрати підприємств — це сукупність усіх спожитих ресурсів на виробництво того чи іншого продукту. Вони характеризують вартість виробництва продукції для підприємства. Витрати підприємства складаються зі спожитих засобів виробництва та заробітної плати і набувають форми собівартості продукції. Різниця між вартістю продукції і собівартістю дорівнює розміру прибутку підприємства. Витрати підприємств виражають реальні виробничі відносини ринкової системи господарювання.

Економічні витрати - це явні (зовнішні) витрати виробництва (витрати на придбання ресурсів, що не належать власникам підприємства) та ще й неявні (внутрішні), або альтернативні витрати (власні виробничі ресурси підприємства). Тобто, це вартість усіх виробничих ресурсів незалежно від того, чи вони є власністю підприємства, чи купуються на ринку.

Бухгалтерські витрати - це усі витрати виробництва, які пов'язані з придбанням необхідних для забезпечення випуску продукції ресурсів за ринковими цінами. Тобто, це грошові витрати на придбання виробничих ресурсів, що не належать підприємству.

Постійні витрати - це витрати на обслуговування і управління виробництвом, які підприємство несе незалежно від обсягів виробництва продукції (послуг), тобто їх розмір є незмінним, яка би кількість товару не вироблялася. Вони оплачуються і тоді, коли не виробляється ніякої продукції. До них належать витрати на опалення, освітлення, амортизаційні відрахування, утримання управлінського персоналу, охорони, виплата відсотків за позиками, орендна плата, страхові внески тощо.

До змінних витрат виробництва належать витрати на сировину, матеріали, електроенергію, заробітну плату робітникам, тобто усі витрати, які не належать до постійних. Їх зараховують до змінних витрат тому, що вони змінюються залежно від обсягу виробництва підприємства. Загальну суму постійних і змінних витрат на кожному конкретному рівні виробництва називають валовими витратами виробництва.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		35

В умовах формування ринкових відносин виробник намагається скоротити витрати виробництва, бо це забезпечує зростання доходів підприємця, підвищує ефективність роботи підприємства. Для визначення шляхів зниження витрат виробництва потрібно знати і детально аналізувати їх структуру, яка у різних галузях різна. Виходячи з цього аналізу, потрібно визначати шляхи зниження.

Основними факторами зниження витрат виробництва, які залежать від підприємства, є такі:

- 1) скорочення затрат на сировину, матеріали, паливо, електроенергію;
- 2) зниження амортизаційних відрахувань шляхом інтенсивнішого використання техніки та підвищення коефіцієнта змінності;
- 3) поліпшення якості машин, обладнання, зменшення пасивної частини основних фондів;
- 4) запровадження у виробництво дешевих видів ресурсів, скорочення відходів виробництва;
- 5) поліпшення організації виробництва і підвищення продуктивності праці;
- 6) скорочення затрат на управління;
- 7) велике підприємство має можливості для організації випуску побічної продукції на основі використання відходів.

Після проведення відповідних досліджень можна дійти висновку, що в умовах ринкової системи господарювання особливої актуальності в управлінні витратами набуває вирішення наступних завдань: врахування інтересів всіх учасників бізнесу, розширення горизонтів та глибини аналізу, можливість оцінки та моделювання операційних ризиків тощо.

Тому, зробивши підсумки всього вищесказаного, слід зазначити, що розробка ефективної системи управління витратами виробництва зводить нанівець можливість негативного впливу випадкових явищ на діяльність підприємства і дозволяє вчасно передбачати дію негативних факторів та розробляти упереджуючі заходи по зниженню їх впливу на витрати виробництва.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		36

Чисельність персоналу — понад 900 чол.

ТМ — «Яготинське».

Профіль бізнесу:

Виробництво:

- виробництво цільномолочної продукції;
- виробництво сухої демінералізованої молочної сироватки;
- виробництво вершкового масла;
- Виробництво м'яких сирів.

Продукція:

- йогурт, кефір, олія;
- молоко та молочні продукти;
- питну закваску;
- вершки, сметана, сироватка молочна;
- геролакт;
- м'які та кисломолочні сири.

Експорт та логістика:

Підрозділи:

- 17 ємностей загальним обсягом 92 м³ для виготовлення різних видів кисломолочної продукції;
- дві установки для пастеризації та охолодження з виробничою потужністю 10 000 та 5 000 л/год;
- фасувальних автоматів та ємностей для ферментації.

Нагороди:

- 2006 р. — на спеціалізованій міжгалузевій виставці «Молочна та м'ясна індустрія XXI століття» на засіданні Галузевої дегустаційної комісії з оцінки якості завод був нагороджений Дипломом Золота медаль у номінаціях: «Олія селянська солодковершкове» та «Олія солодка»
- 2010 р. — переможець Національного конкурсу «100 найкращих товарів України» у номінації «Продукція — продовольчі товари» — Продукт кисломолочний «Закваска Яготинська»;

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						38
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- 2011 р. — золота медаль дегустаційного конкурсу якості молочних продуктів від Національної асоціації молочників України «Укрмолпрому» Центральної галузевої дегустаційної комісії із Закваску ТМ «Яготинський» 2,5% жиру персик-маракуя;
- 2014 р. — золота медаль Національного дегустаційного конкурсу якості молочних продуктів Національної асоціації молочників України «Укрмолпром» та диплом за Ряженку з печі 4% жиру ТМ «Яготинський»;
- 2014 р. — переможець Всеукраїнського конкурсу товарів та послуг «100 найкращих товарів України» за молоко питне пастеризоване «Велике молоко» 3,2% жиру;
- 2015 р. — золота медаль Національного дегустаційного конкурсу якості молочних продуктів Національної асоціації молочників України «Укрмолпром» та диплом за молочний напій з какао пастеризований «Какао на молоці» 3,2% жиру ТМ «Яготинське»;
- 2015 р. — переможець Всеукраїнського конкурсу товарів та послуг «100 найкращих товарів України» за продукт функціональний харчовий кисломолочний «Геролакт», 3,2% жиру, 2015 р.

Історія:

- червень 1956 — заснування «Яготинського маслозаводу». Він був створений як підприємство з переробки молока та вершків;
- 2006 р. — приєднання до «Молочного Альянсу». На «Яготинському маслозаводі» відбулася суттєва реконструкція та технічне переоснащення.

Яготинський маслоробний завод був введений в експлуатацію в червні 1956 року, ставши одним з найбільших молокопереробних підприємств в області.

У 1960-ті роки завод був реконструйований, оснащений новим обладнанням і переведений на природний газ, що дозволило збільшити його переробні потужності до 100 тонн молока на добу.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						39
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

В цілому, за радянських часів, маслозавод входив до числа найбільших підприємств міста.

Після проголошення незалежності України, ДП було перетворено в ВАТ .

У 2006 році завод увійшов до складу групи компаній "Молочний альянс".

Розпочатий у 2008 році економічна криза ускладнила становище підприємства, яке закінчило 2008 рік з прибутком 1,3 млн. гривень, але вже 2009 рік завод закінчив з чистим прибутком 9 млн. гривень.

2012 рік завод завершив з чистим прибутком 33,2 млн. гривень, 2013 рік - з чистим прибутком 19,3 млн. гривень.

2015 рік завод завершив з чистим прибутком 60,745 млн. гривень.

2016 рік завод завершив з чистим прибутком 129 млн. гривень.

У 2017 році завод був одним з найбільших виробників і експортерів вершкового масла в країні.

На сьогодні Яготинський маслозавод випускає 36 видів молочної продукції під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

Візитівкою заводу вже багато років вважається вершкове масло ТМ «Яготинське», яке за майже 60-річну історію свого існування отримало безліч нагород, високу репутацію та любов українців. Гордістю підприємства також є унікальний кисломолочний продукт — закваска «Яготинська» з підвищеним вмістом спеціально підібраних корисних молочнокислих бактерій, які забезпечують продукту м'який приємний смак і виняткову користь для організму. Яготинський маслозавод першим розробив і налагодив випуск готових до вживання заквасок, створивши нову товарну категорію на українському молочному ринку.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						40
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

2.2. Загальноекономічний аналіз підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод»

Згідно з фінансовою звітністю представленою підприємством для проведення дослідження ми бачимо, що загальна сума виробленої продукції у звітному періоді склала на 1,98% менше ніж в попередньому. Проте слід зазначити, що на це мав вплив досить нестабільний стан зовнішнього середовища, а саме падіння економіки, політичні коливання та затяжний карантин. Тож зважаючи на обставини виконання плану в 2021 році можна вважати задовільним.

Також на перспективи розвитку молочної галузі значно впливає неузгодженість цінової політики – це суттєво знижує прибутковість підприємств та мотивацію до розвитку молочного скотарства як такого. На ринку молочної галузі присутнє повільне формування системи збуту виробленої продукції, а також дуже складна демографічна обстановка в сільській місцевості. Середній вік жителів сільськогосподарських угідь вже давно досягнув 55 років, відсутність будь-яких перспектив та нових робочих місць для молоді негативний вплив для молочно-переробної галузі зростає з кожним роком.

Фінансова звітність представлена в роботі складена на основі даних ТДВ «Яготинський маслозавод», відповідним чином скоригованих і перекваліфікованих для представлення згідно з МСФЗ.

Функціональною валютою ведення бухгалтерського обліку є гривня (далі – грн.). Фінансова звітність представлена в тисячах українських гривень (далі – тис. грн.), якщо не зазначено інше. Монетарні активи і зобов'язання в іноземній валюті відображені у фінансовій звітності у гривенному еквіваленті за офіційним курсом НБУ на 31.12.2021 року.

Фінансовий актив оцінюється за справедливою вартістю через прибуток або збиток, якщо він не оцінюється за амортизованою вартістю або за справедливою вартістю через інший сукупний дохід.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						41
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

- Машини та обладнання +10,8%;
- Транспортні засоби +3,99%;
- Інструменти, прилади, інвентар +3,14%.

Наступним кроком аналізу стану основних засобів ми проведемо розрахунки для порівняння показників зносу:

Таблиця 2.2. Зміна технічних характеристик основних засобів

Показники	На початок року	На кінець року	Відхилення
2020 рік			
1. Початкова вартість основних засобів, тис. грн.	555394	745525	190131
2. Сума зносу основних засобів, тис. грн.	255652	295795	40143
3. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	299742	449730	149988
4. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,54	0,60	0,064
5. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,46	0,40	-0,064
2021 рік			
1. Початкова вартість основних засобів, тис. грн.	733629	773761	40132
2. Сума зносу основних засобів, тис. грн.	288683	356510	67827
3. Залишкова вартість основних засобів, тис. грн.	444946	417251	-27695
4. Коефіцієнт придатності основних засобів	0,61	0,54	-0,067
5. Коефіцієнт зносу основних засобів	0,39	0,46	0,067

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

43

продукції, тис. грн.					
2. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	374736	431098,5	56362,5	476233,62	X
3. Фондовіддача, грн/грн	8,45	7,20	-1,25	X	-538895,62

Після проведення відповідних розрахунків ми бачимо, що зміна середньорічної вартості основних фондів збільшила обсяг виробленої продукції на 476233,62 тис. грн., фондівіддача в свою чергу зменшила обсяг виготовленої продукції на 538895,62 тис. грн.

Далі ми розглянемо зміни у складі оборотних коштів підприємства, в цьому нам допоможе таблиця 2.5.

Оборотні кошти – це кошти, авансовані в оборотні виробничі фонди і фонди обігу для забезпечення безперервності процесу виробництва, реалізації продукції та отримання прибутку. Оборотні кошти є однією зі складових частин майна підприємства. Стан і ефективність їхнього використання - одне з головних умов успішної діяльності підприємства.

Таблиця 2.5. Структура оборотних коштів підприємства

Показник	На початок року		На кінець року		Відхилення	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%
2020 рік						
Оборотні кошти	956393	100	1027446	100	71053	x
Виробничі запаси	68487	7,16	80177	7,80	11690	0,64
Незавершене виробництво	4990	0,52	5528	0,54	538	0,02

Готова продукція	30989	3,24	75317	7,33	44328	4,09
Товари	2457	0,26	5188	0,50	2731	0,25
Дебіторська заборгованість	829873	86,77	849588	82,69	19715	-4,08
Грошові кошти	19270	2,01	10217	0,99	-9053	-1,02
Інші оборотні кошти	130	0,01	1182	0,12	1052	0,10
Витрати майбутніх періодів	197	0,02	249	0,02	52	0,00
2021 рік						
Оборотні кошти	1027446	100	1142041	100	114595	x
Виробничі запаси	80177	7,80	75361	6,60	-4816	-1,20
Незавершене виробництво	5528	0,54	6854	0,60	1326	0,06
Готова продукція	75317	7,33	80394	7,04	5077	-0,29
Товари	5188	0,50	3048	0,27	-2140	-0,24
Дебіторська заборгованість	849588	82,69	940436	82,35	90848	-0,34
Грошові кошти	10217	0,99	31692	2,78	21475	1,78
Інші оборотні кошти	1182	0,12	3879	0,34	2697	0,22
Витрати майбутніх періодів	249	0,02	377	0,03	128	0,01

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

46

Спершу звернемо увагу на те, що у 2021 році загальний об'єм оборотних коштів збільшився на 114595 тис. грн. (у 2020 році приріст оборотного капіталу склав лише 71053 тис. грн.).

Що стосується структурних показників то у 2021 році збільшилися частки незавершеного виробництва (+0,06%), грошових коштів (+1,78%), інших оборотних коштів (0,22%), витрат майбутніх періодів (0,01%).

Інші показники зменшилися:

- виробничі запаси -1,2%;
- готова продукція -0,29%;
- товари -0,24%;
- дебіторська заборгованість -0,34%.

Тепер розглянемо ефективність використання оборотних коштів на підприємстві.

Таблиця 2.6. Аналіз використання оборотних коштів підприємства

Показник	2020 рік	2021 рік	Абсолютне відхилення
1. Обсяг реалізованої продукції, тис. грн.	3166323	3103661	-62662
2. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	991919,5	1084744	92824
3. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	3,19	2,86	-0,33
4. Швидкість одного обороту оборотних коштів, днів	113	126	13
5. Коефіцієнт завантаження оборотних коштів	0,31	0,35	0,04

Головною задачею управління оборотними коштами підприємства є максимально можливе скорочення тривалості їх обороту, через те, що від

тривалості обороту оборотних коштів залежить величина необхідних підприємству коштів для здійснення процесу виробництва та реалізації продукції.

Показники оборотності оборотних коштів:

1) коефіцієнт оборотності - показує скільки оборотів можуть зробити оборотні кошти за певний період часу:

$$K_{об} = PP / Z_c$$

де РП - реалізована за період продукція, грн.;

Z_c - середньорічний залишок оборотних коштів, грн.

2) коефіцієнт завантаження - показує скільки оборотних коштів підприємства приходить на 1 грн реалізованої продукції:

$$K_z = Z_c / PP$$

3) тривалість одного обороту (у днях):

$$T_{об} = 360 / K_{об}$$

Спираючись на проведені розрахунки ми спостерігаємо зменшення коефіцієнту оборотності на 0,33 об., коефіцієнт завантаження оборотних коштів зріс на 0,04%. Також ми бачимо, що тривалість одного обороту зросла на 13 днів.

Таблиця 2.7. Вплив змін використання оборотних коштів на обсяги виробництва

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення		
			всього	у т. ч. за рахунок	
				МЗ	Мв
1. Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	3166323	3103661	-62662	40710,28	-103372,28
2. Матеріальні затрати, тис. грн.	2208944	2237345	28401	40710,28	-
3. Матеріаловіддача, грн/грн	1,43	1,39	-0,05	-	-103372,28

Збільшення матеріальних витрат (+28401 тис. грн.) призвело до збільшення обсягу виробництва на 40710,28 тис. грн., а зменшення матеріаловіддачі (-0,05 грн./грн.) в свою чергу знизило обсяги виробництва на 103372,28 тис. грн.

Також на обсяги виробництва безпосередньо впливає зміна у складі та якості трудових ресурсів підприємства:

Таблиця 2.8. Вплив зміни трудових ресурсів на обсяги виробництва

Показники	2020 рік	2021 рік	Абс. відх.	Відн. Відх.
1. Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	3166323	3103661	-62662	-1,98
2. Середня кількість працівників, осіб	918	901	-17	-1,85
3. Число людино-годин, відпрацьованих усіма робітниками, людино-годин	1586304	1556928	-29376	-1,85
4. Середнє число людино-годин, відпрацьованих одним робітником	1728	1728	0	0,00
5. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн.	3449,15	3444,68	-4,47	-0,13
6. Середньогодинний виробіток одного робітника, тис. грн/чел	1,996	1,993	-0,003	-0,13

Середньооблікова кількість працівників та загальне число людино-годин відпрацьованих на підприємстві зменшились на 1,85%. А середньорічний та середньогодинний виробіток одного робітника зменшився на 0,13%.

Управління за відхиленнями є одним з основних способів організації управління з оберненим зв'язком, під час якого обернений зв'язок спрямований від виходу об'єкта управління до органу управління.

Управління за відхиленнями характеризується тим, що в органі управління розробляються заходи, спрямовані на приведення фактичних результатів функціонування об'єкта управління у відповідність до заданих.

Фіксація відхилень фактичних показників від планових потребує вирішення питання про необхідність дослідження причин цих відхилень, проте економічне обґрунтування доцільності цих досліджень не проста проблема. В результаті на практиці немає єдиного підходу до її розв'язання. Підприємства можуть вивчати всі відхилення за контрольованими показниками або вивчати їх вибірково, а іноді й взагалі нехтувати ними. При вибіркового аналізі відхилень використовують експертні оцінки і статистичні моделі.

Для більш чіткого аналізу загальноекономічної діяльності підприємства ми складемо таблицю 2.10.

Таблиця 2.10. Аналіз фінансового результату діяльності підприємства

Найменування	Абс. знач.		Відхилення	
	2020 рік	2021 рік	Абс.	Відн.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3166323	3103661	-62662	-1,98
Собівартість реалізованої продукції	2657868	2784504	126636	4,76
Валовий прибуток (збиток)	508455	319157	-189298	-37,23
Інші операційні доходи	3332	23650	20318	609,78
Адміністративні витрати	33076	33130	54	0,16
Витрати на збут	239378	254742	15364	6,42
Інші операційні витрати	15995	34147	18152	113,49
Фінансовий результат від операційної діяльності (прибуток)	223338	20788	-202550	-90,69

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

51

порівняно з попереднім періодом.

Також важливо зазначити, що у 2021 році підприємство не несло витрат від участі в капіталі, а в звітному періоді не мало витрат з податку на прибуток, на відміну від попереднього періоду.

Зважаючи на всі зміни фінансового стану підприємства, а саме значний зріст витрат і порівняно невелику динаміку зростання прибуткової частини ми бачимо, що чистий фінансовий результат в 2020 році був на 148,88% більший аніж у звітному періоді.

В такому випадку вважаю доцільним більш детально проаналізувати основні витрати підприємства:

Таблиця 2.11. Зміни складу операційних витрат

Елементи затрат	Абсолютне значення, тис. грн.		Структура, %		Відхилення		
	2020 рік	2021 рік	2020 рік	2021 рік	Абс	Відн	Стр
1. Матеріальні затрати	2208944	2237345	82,9	82,2	28401	1,3	-0,7
2. Витрати на оплату праці	163734	168573	6,1	6,2	4839	3,0	0,1
3. Відрахування на соціальні заходи	35183	38327	1,3	1,4	3144	8,9	0,1
4. Амортизація	62277	79243	2,3	2,9	16966	27,2	0,6
5. Інші операційні витрати	194806	197946	7,3	7,3	3140	1,6	0,0
Разом	2664944	2721434	100	100	56490	2,1	X

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

53

Таблиця 2.13. Фактори впливу на зміни фонду оплати праці

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення		
			всього	у т.ч. за рахунок	
				Чсу	ЗП
1. Фонд оплати праці, тис. грн.	140539	181022	40483	-2602,57	43085,57
2. Середня кількість працівників, осіб	918	901	-17	-	-
3. Середньорічна заробітна плата одного працівника, тис. грн.	153,09	200,91	47,82	-	-

Зміна кількості працівників підприємства безпосередньо впливає на зміну фонду оплати праці. В даному випадку зменшення штату працівників призвело до зменшення фонду оплати праці на 2602,57 тис. грн. При цьому ми спостерігали збільшення середньорічної заробітної плати одного працівника (+47,82 тис. грн.). Це підвищило витрати на оплату праці на 43085,57 тис. грн. Врахувавши всі фактори загальний вплив на розмір фонду оплати праці у розмірі +40483 тис. грн.

Таблиця 2.15. Загальноєкономічна характеристика роботи підприємства

Показник	2020 рік	2021 рік	Відхилення	
			Абс.	Відн.
1. Обсяг виробленої продукції, тис. грн.	3166323	3103661	-62662	-1,98
2. Середньорічна вартість основних засобів, тис. грн.	374736	431098,5	56362,5	15,04
3. Фондовіддача, грн/грн	8,45	7,20	-1,25	-14,79

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

55

4. Середній залишок оборотних коштів, тис. грн.	991919,5	1084744	92824	9,36
5. Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, частки	3,19	2,86	-0,33	-10,37
6. Середня кількість працівників, осіб	918	901	-17,00	-1,85
7. Середньорічний виробіток одного робітника, тис. грн.	3449,15	3444,68	-4,47	-0,13
8. Середньорічна заробітна плата одного робітника, тис. грн.	153,09	200,91	47,82	31,24
9. Операційні витрати підприємства, тис. грн., у т. ч.	2664944	2721434	56490	2,12
10. Затрати на 1 грн. виробленої продукції, грн/грн	0,842	0,877	0,035	4,18
11. Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3166323	3103661	-62662	-1,98
12. Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг), тис. грн.	2657868	2784504	126636	4,76
13. Чистий фінансовий результат, тис. грн.	129547	-63319	-192866	-
14. Рентабельність капіталу, %	9,5	-4,2	-13,7	-
15. Рентабельність продукції, %	4,9	-2,3	-7,1	-

Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата

БЕП 32.01.000.КРБ

Арк.

56

Згідно з таблицею 2.15. в котрій зведено всі проведені розрахунки ми можемо зробити висновки щодо результатів діяльності підприємства у 2021 році та порівняти їх з результатами за 2020 рік.

Найбільш вагомими показниками приведеними в даній таблиці є рентабельність капіталу та рентабельність продукції.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (ROE) - це показник фінансових показників, який обчислюється як чистий прибуток, поділений на власний капітал, власний капітал розраховується як загальна сума активів компанії за мінусом боргу, і цей коефіцієнт можна розглядати як міру для розрахунку прибутку на чисті активи і означає ефективність використання компанією активів для отримання прибутку.

Формула рентабельності власного капіталу = чистий прибуток / загальний власний капітал

В нашому випадку у 2021 році рентабельність капіталу склала -4,2%, що на 13,7% менше за попередній період.

Рентабельність продукції — (економічна категорія), що характеризує ефективність реалізації продукції (товарів, робіт та послуг).

Рентабельність продукції - розраховується як відношення чистого доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) до собівартості і характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.

У 2021 році рентабельність продукції зменшилась на 7,1%, через це даний показник також набув від'ємного значення (-2,3%).

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		57

Висновок до розділу 2

Яготинський маслоробний завод був введений в експлуатацію в червні 1956 року, ставши одним з найбільших молокопереробних підприємств в області.

У 1960-ті роки завод був реконструйований, оснащений новим обладнанням і переведений на природний газ, що дозволило збільшити його переробні потужності до 100 тонн молока на добу.

В цілому, за радянських часів, маслозавод входив до числа найбільших підприємств міста.

Після проголошення незалежності України, ДП було перетворено в ВАТ .

У 2006 році завод увійшов до складу групи компаній "Молочний альянс".

Розпочатий у 2008 році економічна криза ускладнила становище підприємства, яке закінчило 2008 рік з прибутком 1,3 млн. гривень, але вже 2009 рік завод закінчив з чистим прибутком 9 млн. гривень.

2012 рік завод завершив з чистим прибутком 33,2 млн. гривень, 2013 рік - з чистим прибутком 19,3 млн. гривень.

2015 рік завод завершив з чистим прибутком 60,745 млн. гривень.

2016 рік завод завершив з чистим прибутком 129 млн. гривень.

У 2017 році завод був одним з найбільших виробників і експортерів вершкового масла в країні.

На сьогодні Яготинський маслозавод випускає 36 видів молочної продукції під ТМ «Яготинське»: масло, молоко, сметану, кефір, ряжанку, термостатну молочну продукцію, м'які і кисломолочні сири, йогурти, ноу-хау підприємства – питну закваску з наповнювачами та без них, а також новинки: функціональний кисломолочний продукт Геролакт, Какао на молоці, Велике молоко та кефір.

В 2021 році молочна галузь, як і інші галузі української економіки, суттєво постраждали внаслідок політичної нестабільності та падіння економіки.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						58
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

За 2021 рік вироблено молочної продукції, товарів, послуг на суму 3103661 тис грн., за 2020 рік 3166323 тис. грн. В порівнянні з 2020 роком сума виробленої продукції зменшилась на 1,98%.

Зважаючи на всі зміни фінансового стану підприємства, а саме значний зріст витрат і порівняно невелику динаміку зростання прибуткової частини ми бачимо, що чистий фінансовий результат в 2020 році був на 148,88% більший аніж у звітному періоді.

В загальній кількості показник витрат по п'яти основним статтям витрат збільшився на 2,1% (або на 56490 тис. грн.).

Згідно із розрахунками збільшення витрат на 1 грн. виробленої продукції склало +4,18%, тобто +0,035 грн. на кожну гривню готової продукції.

Згідно із фінансовою звітністю підприємства у 2020 році відбулося збільшення залишкової вартості основних засобів (+149988 тис. грн.). В свою чергу у 2021 році залишкова вартість зменшилась на 27695 тис. грн..

Також ми спостерігаємо зменшення показника фондівіддачі (-1,25 грн./грн.) і як наслідок збільшення фондоємності (+0,02 грн./грн.).

Завдяки проведеним розрахункам ми бачимо, що коефіцієнт оборотності зменшився на 0,33 об. Швидкість одного обороту збільшилась на 13 днів, а коефіцієнт завантаження оборотних коштів збільшився на 0,04%.

Зменшення кількості працівників призвело до зменшення фонду оплати праці на 2602,57 тис. грн. При цьому ми спостерігали збільшення середньорічної заробітної плати одного працівника (+47,82 тис. грн.). Це підвищило витрати на оплату праці на 43085,57 тис. грн. Врахувавши всі фактори загальний вплив на розмір фонду оплати праці у розмірі +40483 тис. грн.

З огляду на розрахунки ми бачимо, що зміна середньорічної вартості основних фондів збільшила обсяг виробленої продукції на 476233,62 тис. грн., фондівіддача в свою чергу зменшила обсяг виготовленої продукції на 538895,62 тис. грн.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						59
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Збільшення матеріальних витрат (+28401 тис. грн.) призвело до збільшення обсягу виробництва на 40710,28 тис. грн., а зменшення матеріаловіддачі (-0,05 грн./грн.) в свою чергу знизило обсяги виробництва на 103372,28 тис. грн.

Середня кількість працівників та загальне число людино-годин відпрацьованих на підприємстві зменшились на 1,85%. А середньорічний та середньогодинний виробіток одного робітника зменшився на 0,13%.

Зменшення кількості працівників призвело до зменшення обсягу виробництва на 58635,61 тис. грн., середньорічний виробіток в свою чергу зменшив обсяги виробництва на 4026,39 тис. грн.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						60
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

призводити до погіршення кінцевого продукту та у подальшому дасть можливість виробникам збільшити кількість своїх покупців та отримати додаткові обсяги прибутків, за умов постійного зниження витрат господарюючих суб'єктів суттєво покращуються показники ефективності їх діяльності.

Загальновідомо, що вплив підприємства на елементи виробничих витрат є обмеженим, проте можливим та дієвим є процес управління показниками витрат на оплату праці, структуру та джерела її виплати; вартості основних виробничих фондів, що є у власності підприємства, їх структуру та джерела формування, тобто це ті показники, до яких застосовуються встановлені нормативи відрахувань та які регульованими [26].

Отже, виявлення резервів зниження витрат на підприємствах має, насамперед, спиратися на комплексний техніко-економічний аналіз його роботи, а саме: вивчення технічного та організаційного рівня виробництва, використання основних виробничих фондів, які є у власності підприємства, сировини, матеріалів, робочої сили, а також всіх складових собівартості продукції господарюючого суб'єкта.

Таким чином, основним та головним резервом зниження витрат господарюючих суб'єктів є скорочення матеріальних витрат. Удосконалення механізму управління витратами ефективно тільки на основі використання комплексного та системного підходу. Способи та засоби скорочення витрат виробництва та зниження на цій основі собівартості продукції є однією з основних умов зростання прибутку, підвищення рентабельності та ефективності роботи господарюючих суб'єктів.

Проаналізувавши фінансову звітність досліджуваного підприємства ТДВ «Яготинський маслозавод» і ознайомившись зі звітами незалежних аудиторів ми прийшли до висновку, що компанія найбільше потребує оптимізації витрат на збут.

Оптимізація збутових витрат – це поетапний підхід до регулювання процесу формування витрат як за рахунок факторів виробництва, так і за

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		62

рахунок стратегічного аналізу витрат від початку виробництва до моменту реалізації продукції покупцям.

У зв'язку з цим можна виділити фактори, які є резервами зниження витрат на збут у ТДВ «Яготинський маслозавод»:

– оптимізація витрат на управління збутом (передбачає застосування прогресивних прийомів і методів організації виробництва, що дозволить мінімізувати витрати на утримання адміністративно-управлінського персоналу відділу маркетингу, витрати на оплату консультаційних послуг, судові витрати);

– оптимізація витрат на маркетинг (обґрунтування витрат, пов'язаних із дослідженням ринку, рекламою та стимулюванням збуту) – передбачає систематичний аналіз коштів, необхідних для здійснення цих заходів, та аналіз економічних результатів діяльності з метою виявлення необґрунтованих витрат і недоцільного використання коштів на маркетингові операції;

– оптимізація транспортних витрат на перевезення готової продукції (передбачає скорочення витрат на одиницю продукції при постачанні її споживачам). При цьому слід розглядати витрати, що утворюються при розподілі продукції через канали збуту різних рівнів та обирати оптимальне співвідношення цих каналів товароруку.

Можна також запропонувати ряд заходів щодо зниження транспортно-логістичних витрат на ПАТ «Яготинський маслозавод» а саме: оптимізація тари і упаковки, розміщення і кріплення вантажів; вибір оптимальних видів транспортних засобів; вибір оптимальних варіантів розміщення пунктів навантаження і вивантаження; вибір оптимальної навантажувально-розвантажувальної техніки і складського устаткування; застосування прогресивних складських технологій (кросс- докінг і ін.); вибір оптимальних логістичних схем, перевізників, експедиторів, логістичних провайдерів; оптимізація маршрутів і технології розвезення продукції кінцевим споживачам; підвищення рівня контролю за місцезнаходженням транспортних засобів за допомогою сучасних інформаційних технологій тощо.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						63
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

Висновок

За результатами дослідження можна зробити висновок, що мета роботи досягнута, а саме: розкрита сутність поняття витрат та представлені пропозиції щодо їх скорочення.

Для досягнення мети кваліфікаційної роботи були досліджені теоретичні аспекти витрат підприємства: розглянуті основні види витрат, їх склад структура та групування.

Основними напрями зниження витрат є: підвищення технічного рівня виробництва; удосконалення організації виробництва і праці; зміна обсягу і структури продукції (з метою зниження умовно-постійних витрат); скорочення витрат на сировину та матеріали.

Виявлення резервів зниження витрат на підприємстві має, насамперед, спиратися на комплексний техніко-економічний аналіз його роботи, а саме: вивчення технічного та організаційного рівня виробництва, використання основних виробничих фондів, які є у власності підприємства, сировини, матеріалів, робочої сили, а також всіх складових собівартості продукції господарюючого суб'єкта.

Найголовнішим резервом зниження витрат господарюючих суб'єктів є скорочення матеріальних витрат. Удосконалення механізму управління витратами ефективно тільки на основі використання комплексного та системного підходу. Способи та засоби скорочення витрат виробництва та зниження на цій основі собівартості продукції є однією з основних умов зростання прибутку, підвищення рентабельності та ефективності роботи господарюючих суб'єктів.

Отже, система управління витратами відіграє ключову роль як в обґрунтуванні управлінських рішень під впливом зовнішнього економічного середовища, так і в налагодженні ефективного внутрішньогосподарського управління та створенні ефективного механізму планування, контролю і аналізу витрат. Перевагами ефективного управління витратами можуть виступати наявність своєчасної, достовірної та повної інформації про собівартість

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						64
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

окремих видів продукції та їхні позиції на ринку порівняно з продукцією конкурентів; наявність ресурсів для гнучкого ціноутворення; прийняття управлінських рішень з використанням лише релевантної інформації; організація виробництва продукції, конкурентної щодо витрат цін. Сучасні методи управління витратами характеризуються різноманітністю, наявністю декількох методик використання окремого методу як у межах підприємства, так і галузі, а більшість вчених виділяють тісний взаємозв'язок, перш за все, між функціями управління та методами управління витратами. Тобто, управління витратами на сьогодні вийшло за межі традиційного впливу на витрати лише в процесі виробництва та поширилося на всі можливі витрати, які виникають або потенційно можуть з'явитися у фінансово-господарській діяльності підприємства.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
						65
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Голов С.Ф. Управлінський облік. / Голов С.Ф. – К. : Лібра, 2002. – 704 с.
2. Гаркавенко С.С. Маркетинг: Підручник. – К.: Лібра, 2002. – 712 с.
3. Пантелейчук Л. Распределение общепроизводственных расходов / Л. Пантелейчук. – К. : Бизнес, 2009. – № 47(410). – 36 с.
4. Плоха О.Б. Управління витратами. Конспект лекцій.- Харків: Вид. ХНЕУ, 2009.-120 с
5. Сорокіна Л.В. Діагностика й регулювання стрибків економічного розвитку підприємств, Економіка та управління підприємствами. Актуальні проблеми економіки. 2007. № 2. С. 93–100.
6. Гура І.О. Облік видів економічної діяльності: Навч. посіб. — К.: Знання, 2004. — 541 с.
7. Ніколенко Ю. В. Основи економічної теорії. Підручник. Київ: Алерта, 2007. 519 с.
8. Попов О. Управління витратами / Попов О. // Економічна енциклопедія: У 3-х томах. Т.3. – К. : Видавничий центр „Академія”, 2002. – 952 с.
9. Кельтон В., Лоу А. Імітаційне моделювання. Класика CS. Навчальний посібник. Київ: Видавнича група ВНУ, 2010. 847 с.
10. Бланк, І. Фінансовий механізм управління ефективністю операційних витрат підприємства [Текст] / І. Бланк // Фінанси України. – 2000. – № 4. – С. 32–38.
11. Партин, Г. Формування стратегічної моделі управління витратами підприємства [Текст] / Г. Партин // Фінанси України. – 2004. – № 11. – С. 124–133.
12. Корецької Л.К., Губернаторова А.М. Видавництво "Академія Естествознания", 2014.- 152с.
13. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж., Датар Ш. Управлінський облік. – СПб.: Пітер, 2007. – 1008 с.
14. Єщенко І.А. Основи економіки: [монографія] / І.А. Єщенко. - Київ. - 2009. - 96 с.

					БЕП 32.01.000.КРБ	Арк.
Змн.	Арк.	№ докум.	Підпис	Дата		66

